

บันทึกการประชุม
คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์
ในคณะกรรมการวิสามัญบันทึกเจตนารมณ์ จดหมายเหตุ และตรวจรายงานการประชุม
ครั้งที่ ๑๕
วันพฤหัสบดีที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๐
ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข ๓๖๐๑ ชั้น ๖ อาคารรัฐสภา ๓

อนุกรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมเกียรติ วรรณปัญญานันต์	รองประธานคณะอนุกรรมการ
๒. นายวัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล	อนุกรรมการ
๓. นายประโกชน์ สภาวสุ	อนุกรรมการ
๔. นายคณิต วัลยะเพชร	อนุกรรมการ
๕. นางสาวปัทมา สุปกำปัง	อนุกรรมการ
๖. นางโสมสุดา ลียะวณิช	เลขานุการคณะอนุกรรมการ

อนุกรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

๑. นางศรีวิการ์ เมฆธวัชชัยกุล	(ลาการประชุม)
๒. รองศาสตราจารย์อำไพ อินทรประเสริฐ	(ลาการประชุม)
๓. นางรัชฎาภรณ์ แก้วสนิท	(ลาการประชุม)
๔. นางนลินี ทวีสิน	(ลาการประชุม)

นักวิชาการ ผู้เข้าร่วมประชุม

นายปัญญา ประเสริฐศรี

นักวิชาการประจำคณะกรรมการ

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

๑. นายนพรัตน์ วิจิตรพันธุ์
๒. นางสาวณัฐณี พัดฉวีวรรณ
๓. นางสาวชมนาด เล็กพูนเกิด
๔. นายจักรกริช ตันอารีย์
๕. นางสาวกุลวดี วุฒิกุล

๖. นางสาวนิตา ทิพย์นวจินดา
๗. นายฉัฐพล จันทศิริภาส

เริ่มประชุมเวลา ๑๔.๐๐ นาฬิกา

เมื่ออนุกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้วนายคณิต วัลยะเพ็ชร อนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์ ทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

๑.๑ ที่ประชุมมอบรายงานความคืบหน้าของคณะกรรมการวิสามัญประสานการมีส่วนร่วมและการประชาสัมพันธ์ สภาร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๒ และรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๒๐/๒๕๕๐ วันจันทร์ที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๐ ให้คณะนักวิชาการเพื่อนำไปบันทึกเจตนารมณ์

๑.๒ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมเกียรติ วรปัญญานันต์ รองประธานคณะอนุกรรมการกล่าวว่า ในการทำบันทึกเจตนารมณ์ให้บันทึกตามมติการประชุมของสภาร่างรัฐธรรมนูญ

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

ที่ประชุมมีมติรับรองบันทึกการประชุมของคณะอนุกรรมการ ครั้งที่ ๑๔/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๐ โดยไม่มีการแก้ไข

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องที่พิจารณา

พิจารณาร่างบันทึกเจตนารมณ์รายมาตรา

คณะอนุกรรมการพิจารณาร่างบันทึกเจตนารมณ์ต่อจากครั้งที่แล้ว ดังนี้

หมวด ๓

สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย

ส่วนที่ ๓

สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล

มาตรา ๓๒ บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมจะกระทำมิได้ แต่การลงโทษตามคำพิพากษาของศาลหรือตามที่กฎหมายบัญญัติไม่ถือว่าเป็นการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมตามความในวรรคนี้

การจับ หรือคุมขังบุคคลโดยมิได้มีคำสั่งหรือหมายของศาล การตรวจค้นตัวบุคคล หรือ การกระทำใดอันกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจตามที่ กฎหมายบัญญัติ

ในกรณีที่มีการกระทำซึ่งกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง ผู้เสียหาย พนักงานอัยการ หรือบุคคลอื่นใดเพื่อประโยชน์ของผู้เสียหาย มีสิทธิร้องต่อศาลเพื่อให้สั่งระงับหรือเพิกถอนการกระทำ เช่นว่านั้น รวมทั้งจะกำหนดวิธีการตามสมควรหรือการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นด้วยก็ได้

เจตนารมณ์ เพื่อประกันสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย

บุคคลจะถูกทรมาน ทารุณกรรมหรือลงโทษด้วยวิธีการโหดร้าย หรือไร้มนุษยธรรมจะกระทำ ไม่ได้ การลงโทษด้วยวิธีโหดร้ายทารุณให้หมายรวมถึงการบังคับสูญหายโดยการกระทำหรือรู้เห็นเป็นใจ ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามอนุสัญญาแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลถูกบังคับสูญหาย (รายงานบันทึกการประชุมคณะอนุกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญกรอบที่ ๑ ครั้งที่ ๑๒ วันพุธที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๐)

การจับ คุมขัง ตรวจค้นตัวบุคคล หรือการกระทำใดๆ อันกระทบสิทธิและเสรีภาพของบุคคล จะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ

การคุ้มครองเยียวยาและแก้ไขการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล

ในกรณีที่บุคคลถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพซึ่งรับรอง โดยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ไม่ว่า ผู้ก่อเหตุละเมิดจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือเจ้าพนักงานของรัฐ ผู้เสียหาย พนักงานอัยการ หรือบุคคลอื่นใด กระทำเพื่อประโยชน์ของผู้เสียหายมีสิทธิร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจเพื่อให้สั่งระงับหรือเพิกถอน การกระทำใดๆ ที่เป็นการกระทบสิทธิและเสรีภาพของผู้เสียหาย รวมทั้งกำหนดวิธีปฏิบัติตามที่เห็น สมควรหรือเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น

หมายเหตุ

๑) หลักการคงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แต่สภาร่าง รัฐธรรมนูญมีมติให้ตัดโทษประหารชีวิตออก เห็นว่าไม่ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ (สรุปผล การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ เรียงลำดับมาตรา ครั้งที่ ๒๒ วันจันทร์ที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๐)

๒) หลักการดังกล่าวนี้มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นครั้งแรก

๓) หลักการดังกล่าวสอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ค.ศ. ๑๙๔๘ มาตรา ๕

คณะอนุกรรมการได้พิจารณาและแสดงความคิดเห็น ดังนี้

๑. มาตรา ๓๒ มีประเด็นหลัก ๓ ประการ คือ

- กรณีกระทบต่อชีวิตและร่างกาย
- กรณีกระทบสิทธิและเสรีภาพ
- กรณีการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลไม่ว่าเป็นผู้เสียหายหรือบุคคลอื่นก็สามารถใช้สิทธิทางศาลได้

๒. ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๒ ได้เปลี่ยนจากหลักการของเดิมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๑ คือ ในการจับ คุมขัง ในรัฐธรรมนูญฉบับ ๒๕๔๐ นั้นจะกระทำมิได้เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย แต่ในร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่นั้น ได้บัญญัติว่า การจับ คุมขัง จะกระทำมิได้เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายศาล หรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

๓. ที่ประชุมหารือว่าควรจะบันทึกคำว่า “บุคคลถูกบังคับสูญหาย” ในบันทึกเจตนารมณ์หรือไม่ เพราะคำดังกล่าวได้เป็นมติการประชุมคณะอนุกรรมการร่างรัฐธรรมนูญรอบที่ ๑ ครั้งที่ ๑๒ วันพุธที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมเกียรติ วรปัญญาอนันต์ กล่าวว่าในกรณีที่เป็นความเห็นของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญและคณะอนุกรรมการร่างรัฐธรรมนูญทั้ง ๓ รอบจะไม่ผูกพัน แต่ให้ถือมติตามรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญเท่านั้น

ที่ประชุมมีมติไม่บันทึกคำว่า “บุคคลถูกบังคับสูญหาย” ไว้ในบันทึกเจตนารมณ์

๔. ที่ประชุมมีมติไม่บันทึกว่าหลักการของมาตรา ๓๒ สอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ค.ศ. ๑๙๔๘ มาตรา ๕ ออก

มติที่ประชุม

ที่ประชุมมีมติให้บันทึกเจตนารมณ์และหมายเหตุ ดังนี้

เจตนารมณ์ เพื่อประกันสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย

(๑) กรณีกระทบถึงชีวิต บุคคลจะถูกทรมาน ทารุณกรรมหรือลงโทษด้วยวิธีการโหดร้าย หรือ ไร้มนุษยธรรมจะกระทำไม่ได้ บุคคลจะไม่ถูกละเมิดโดยบุคคลอื่นหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

(๒) กรณีกระทบสิทธิและเสรีภาพหรือร่างกาย การจับ คุมขังตัวบุคคล จะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ

(๓) การคุมครอง แก้วไข เยี่ยวยา การละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลไม่ว่าเป็นผู้เสียหายเองหรือบุคคลอื่น เป็นการรับรองการใช้สิทธิทางศาลเพื่อให้การดำเนินคดีอาญากับบุคคลของเจ้าหน้าที่รัฐต้องเป็น ไปโดยชอบด้วยกฎหมาย

หมายเหตุ

๑) หลักการคงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แต่สภาร่างรัฐธรรมนูญมีมติให้ตัด โทษประหารชีวิตออก เห็นว่าไม่ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ (สรุปผลการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ เรียงลำดับมาตรา ครั้งที่ ๒๒ วันจันทร์ที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๐)

๒) หลักการดังกล่าวนี้มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นครั้งแรก

๓) หลักการดังกล่าวสอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ค.ศ. ๑๙๔๘ มาตรา ๕

๔) การลงโทษด้วยวิธีโหดร้ายทารุณให้หมายรวมถึงการบังคับสูญหายโดยการกระทำหรือรู้เห็นเป็นใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เทียบอนุสัญญาแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลถูกบังคับสูญหาย (รายงานบันทึกการประชุมคณะอนุกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญกรอบที่ ๑ ครั้งที่ ๑๒ วันพุธที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๐)

มาตรา ๓๓ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในเคหสถาน

บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองในการที่จะอยู่อาศัยและครอบครองเคหสถานโดยปกติสุข การเข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครอง หรือการตรวจค้นเคหสถานจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาล หรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

เจตนารมณ์ เพื่อประกันสิทธิและเสรีภาพในเคหสถาน การเข้าไปในเคหสถานหรือที่อยู่อาศัยหรือกระทำด้วยประการใดๆ อันมีลักษณะเป็นการแทรกแซงหรือรบกวนสิทธิครอบครองเคหสถานของบุคคลอื่นจะกระทำมิได้ เว้นแต่ได้รับความยินยอมของบุคคลเช่นว่านั้นรวมทั้งการตรวจค้นเคหสถานจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายค้นของศาล หรือมีเหตุอันควรตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ

หมายเหตุ

๑) หลักการคงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แต่นำเรื่องการค้นต้องมีหมายของศาลมาบัญญัติเพิ่มเติมไว้ ซึ่งการที่ศาลจะมีคำสั่งหรือหมายค้นก็ต้องมีเหตุตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๖๕ บัญญัติไว้

๒) หลักการดังกล่าวนี้มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นครั้งแรก

๓) สิทธิและเสรีภาพในเคหสถานเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ค.ศ. ๑๙๔๘ มาตรา ๑๒ ให้การรับรองไว้

คณะอนุกรรมการได้พิจารณาและแสดงความคิดเห็น ดังนี้

๑. ที่ประชุมหรือว่าจะบันทึกคำว่า”เป็นหลักประกัน” หรือ “ประกัน” ในบันทึกเจตนารมณ์

ที่ประชุมมีมติให้ใช้คำว่า “เพื่อประกัน” และให้บันทึกเป็นแนวทางเดียวกันในมาตราอื่น ๆ ด้วย

๒. นายวัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล อนุกรรมการ กล่าวว่า สาเหตุที่ใช้คำว่า “ที่อยู่อาศัย” ไว้ในบันทึกเจตนารมณ์เพื่อจะอธิบายให้เห็นว่าครอบคลุมถึงที่อยู่อาศัยด้วย

๓. ที่ประชุมมีมติไม่บันทึกว่าสิทธิและเสรีภาพในเคหสถานเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ค.ศ. ๑๙๔๘ ให้การรับรองไว้

มติที่ประชุม

ที่ประชุมมีมติให้บันทึกเจตนารมณ์และหมายเหตุ ดังนี้

เจตนารมณ์ เพื่อประกันสิทธิและเสรีภาพในเคหสถานหรือที่อยู่อาศัย

การค้นคว้าต้องมีหมายของศาลมาบัญญัติเพิ่มเติมไว้ ซึ่งการที่ศาลจะมีคำสั่งหรือหมายค้นก็ต้องมีเหตุตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

หมายเหตุ

๑) หลักการคงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

๒) หลักการดังกล่าวนี้มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช

๒๔๗๕ เป็นครั้งแรก

มาตรา ๓๔ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการเดินทางและมีเสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่ภายในราชอาณาจักร

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน การผังเมือง หรือเพื่อสวัสดิภาพของผู้เยาว์

การเนรเทศบุคคลผู้มีสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักร หรือห้ามมิให้บุคคลผู้มีสัญชาติไทยเข้ามาในราชอาณาจักร จะกระทำมิได้

เจตนารมณ์ เพื่อประกันเสรีภาพในการเดินทางหรือเลือกถิ่นที่อยู่ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการเดินทางและเลือกถิ่นที่อยู่ภายในราชอาณาจักรได้โดยอิสระ การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้เฉพาะเพื่อ

(๑) ความมั่นคงแห่งรัฐ

(๒) ความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน

(๓) การผังเมือง

(๔) สวัสดิภาพของผู้เยาว์ เนื่องจากบิดามารดามีอำนาจกำหนดที่อยู่ของบุตรตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖๗ (๑) เป็นต้น

อนึ่ง การเนรเทศบุคคลผู้มีสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักรหรือห้ามเข้าในราชอาณาจักรไทย จะกระทำมิได้ เป็นสิทธิเด็ดขาดไม่มีข้อยกเว้น

หมายเหตุ

๑) คงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

๒) เสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่ ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๒ เป็นครั้งแรก ส่วนเสรีภาพในการเดินทาง ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๑ เป็นครั้งแรก

๓) เสรีภาพในการเดินทางและเลือกถิ่นที่อยู่ภายในรัฐสอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ค.ศ. ๑๙๔๘ มาตรา ๑๓

คณะอนุกรรมการได้พิจารณาและแสดงความคิดเห็น ดังนี้

๑. การกำหนดถิ่นที่อยู่ให้กับเด็กเป็นการจำกัดเสรีภาพของเด็กแต่เพื่อสวัสดิภาพของเด็ก บิดามารดาที่ชอบด้วยกฎหมายและผู้ปกครองที่ศาลสั่งให้สามารถที่จะกำหนดที่อยู่ของบุตรได้

๒. กฎหมายคุ้มครองเด็กไม่ได้ให้อำนาจรัฐกำหนดถิ่นที่อยู่แต่ให้อำนาจรัฐเข้าไปแทรกแซงได้

มติที่ประชุม

ที่ประชุมมีมติให้บันทึกเจตนารมณ์และหมายเหตุ ดังนี้

เจตนารมณ์ เพื่อประกันเสรีภาพในการเดินทางหรือเลือกถิ่นที่อยู่

บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการเดินทางและเลือกถิ่นที่อยู่ภายในราชอาณาจักรได้โดยอิสระ

การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้เฉพาะเพื่อ

(๑) ความมั่นคงแห่งรัฐ

(๒) ความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน

(๓) การผังเมือง

(๔) สวัสดิภาพของผู้เยาว์ เนื่องจากบิดามารดาโดยชอบด้วยกฎหมายมีอำนาจกำหนดที่อยู่ของบุตรตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖๗ (๑) เป็นต้น

อนึ่ง การเนรเทศบุคคลผู้มีสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักรหรือห้ามเข้าในราชอาณาจักรไทย จะกระทำมิได้ เป็นสิทธิเด็ดขาดไม่มีข้อยกเว้น

หมายเหตุ

๑) คงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

๒) เสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่ ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๒ เป็นครั้งแรก ส่วนเสรีภาพในการเดินทาง ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๑ เป็นครั้งแรก

๓) เสรีภาพในการเดินทางและเลือกถิ่นที่อยู่ภายในรัฐสอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ค.ศ. ๑๙๔๘ มาตรา ๑๓

มาตรา ๓๕ สิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง ตลอดจนความเป็นอยู่ส่วนตัว ย่อมได้รับความคุ้มครอง

การกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความหรือภาพไม่ว่าด้วยวิธีใดไปยังสาธารณชน อันเป็นการละเมิดหรือกระทบถึงสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวจะกระทำมิได้ เว้นแต่กรณีที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

เจตนารมณ์ เพื่อประกันสิทธิความเป็นส่วนตัว (Privacy Rights) สิทธิความเป็นส่วนตัว หมายถึงสิทธิครอบครัว สิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศชื่อเสียงของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง การกระทำใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการแทรกแซงหรือไขข่าวแพร่หลายหรือละเมิดสิทธิดังกล่าวหาได้ไม่ เว้นแต่เพื่อประโยชน์สาธารณะ

หมายเหตุ

๑) หลักการคงเคมิตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยปรับเปลี่ยนถ้อยคำให้กระชับและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

๒) สิทธิของบุคคลในครอบครัว ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๒ เป็นครั้งแรก ส่วนสิทธิของบุคคลในเกียรติยศ ชื่อเสียง และความเป็นอยู่ส่วนตัว ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ เป็นครั้งแรก

๓) หลักการดังกล่าวสอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ค.ศ. ๑๙๔๘ มาตรา ๑๒

คณะอนุกรรมการได้พิจารณาและแสดงความคิดเห็น ดังนี้

๑. ที่ประชุมมอบหมายให้คณะนักวิชาการไปดูรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญว่า ได้มีการอภิปรายคำว่า “ข้อมูลส่วนบุคคล” หรือไม่เพื่อนำมาบันทึกเจตนารมณ์

๒. ครอบครัวจะต้องรับการคุ้มครองบุคคลใดจะเปลี่ยนแปลงไม่ได้เว้นแต่จะมีคำพิพากษาของศาล

มติที่ประชุม

ที่ประชุมมีมติให้บันทึกเจตนารมณ์ ดังนี้

เจตนารมณ์ เพื่อประกันสิทธิความเป็นส่วนตัว (Privacy Rights)

สิทธิความเป็นส่วนตัว หมายถึง สิทธิของบุคคลในครอบครัว โดยรวมถึงสิทธิครอบครัวซึ่งต้องได้รับการคุ้มครอง เกียรติยศชื่อเสียงของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง การกระทำใด ๆ

อันมีลักษณะเป็นการแทรกแซงหรือไขว่คว้าแพร่หลายหรือละเมิดสิทธิดังกล่าวหาได้ไม่ เว้นแต่เพื่อประโยชน์สาธารณะ

หมายเหตุ

๑) หลักการคงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ โดยปรับเปลี่ยนถ้อยคำให้กระชับและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

๒) สิทธิของบุคคลในครอบครัว ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๒ เป็นครั้งแรก ส่วนสิทธิของบุคคลในเกียรติยศ ชื่อเสียง และความเป็นอยู่ส่วนตัว ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ เป็นครั้งแรก

๓) หลักการดังกล่าวสอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ค.ศ. ๑๙๔๘ มาตรา ๑๒

มาตรา ๓๖ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการสื่อสารถึงกันโดยทางที่ชอบด้วยกฎหมาย การตรวจ การกัก หรือการเปิดเผยสิ่งสื่อสารที่บุคคลมีติดต่อกัน รวมทั้งการกระทำด้วยประการอื่นใดเพื่อให้ล่วงรู้ถึงข้อความในสิ่งสื่อสารทั้งหลายที่บุคคลมีติดต่อกัน จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

เจตนารมณ์ เพื่อประกันเสรีภาพในการสื่อสารของบุคคล การตรวจ กัก คัดฟัง บันทึกลงเสียง สนทนา หรือกระทำด้วยวิธีการใดๆ หรือเปิดเผยสิ่งสื่อสารที่บุคคลติดต่อกันจะกระทำมิได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐหรือรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนเท่านั้น

หมายเหตุ

๑) คงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

๒) หลักการดังกล่าวนี้มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๒ เป็นครั้งแรก

๓) หลักการดังกล่าวสอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ค.ศ. ๑๙๔๘ มาตรา ๑๒

คณะอนุกรรมการได้พิจารณาและแสดงความคิดเห็น ดังนี้

๑. ร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ มาตรา ๓๖ ตรงกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ดังนั้น เพื่อให้การบันทึกเจตนารมณ์ถูกต้องที่ประชุมมอบหมายให้คณะนักวิชาการดูรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญว่ามีการอภิปรายเรื่องอะไรเพื่อบันทึกเจตนารมณ์

๒. การเปิดเผยสิ่งสื่อสารและการกระทำด้วยประการอื่นใดเพื่อให้ล่วงรู้ข้อความในสิ่งสื่อสารทั้งหลายให้หมายความรวมถึงการดักฟังด้วย

มติที่ประชุม

ที่ประชุมมีมติให้บันทึกเจตนารมณ์ ดังนี้

เจตนารมณ์ เพื่อประกันเสรีภาพในการสื่อสารของบุคคล

การตรวจ กัก หรือกระทำด้วยวิธีการใดๆ เพื่อเปิดเผยหรือล่วงรู้สิ่งสื่อสารที่บุคคลคิดต่อถึงกันรวมการกระทำด้วยประการอื่นใดเพื่อให้ล่วงรู้ถึงข้อความในสิ่งสื่อสารทั้งหลายที่บุคคลมีติดต่อกัน รวมถึงการดักฟัง บันทึกเสียงสนทนาจะกระทำมิได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐหรือรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนเท่านั้น

หมายเหตุ

๑) คงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๒) หลักการดังกล่าวนี้มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๒ เป็นครั้งแรก

๓) หลักการดังกล่าวสอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ค.ศ. ๑๙๔๘ มาตรา ๑๒

มาตรา ๓๗ บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนา นิกายของศาสนา หรือลัทธินิยมในทางศาสนา และย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติตามศาสนธรรม ศาสนบัญญัติ หรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือของตน เมื่อไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของพลเมืองและไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ในการใช้เสรีภาพดังกล่าวตามวรรคหนึ่ง บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองมิให้รัฐกระทำการใด ๆ อันเป็นการรอนสิทธิหรือเสียประโยชน์อันควรมีควรได้ เพราะเหตุที่ถือศาสนา นิกายของศาสนา ลัทธินิยมในทางศาสนา หรือปฏิบัติตามศาสนธรรม ศาสนบัญญัติ หรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือแตกต่างจากบุคคลอื่น

เจตนารมณ์ เพื่อเป็นหลักประกันเสรีภาพในการนับถือศาสนา

ปวงชนชาวไทยรวมถึงบุคคลทั่วไปที่มีเชื้อสายชาติไทยย่อมมีเสรีภาพในการเลือกนับถือศาสนา อันถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์และเด็ดขาด(Absolute Rights) การกระทำใด ๆ ก็เป็นการจำกัดขัดขวางสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้

ส่วนเสรีภาพในการปฏิบัติตามศาสนธรรม ศาสนบัญญัติ หรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อ ย่อมทำได้ตราบเท่าที่ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่พลเมืองหรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

หมายเหตุ

๑) หลักการคงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยเพิ่มคำว่า “ศาสนธรรม” เพื่อให้ครอบคลุมถึงการคุ้มครองการประพฤติปฏิบัติตามหลักศีลธรรมอันดีทั้งหมด ไม่ว่าจะมีการบัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ก็ตาม (รายงานบันทึกการประชุมคณะอนุกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญรอบที่ ๑ ครั้งที่ ๑๒ วันพุธที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๐)

๒) หลักการดังกล่าวนี้มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นครั้งแรก

๓) หลักการดังกล่าวสอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ก.ศ. ๑๕๔๘ มาตรา ๑๘

คณะอนุกรรมการได้พิจารณาและแสดงความคิดเห็น ดังนี้

๑. บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนาและการปฏิบัติตามศาสนากระทำได้อันใดเมื่อไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของพลเมืองและไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อย

๒. ความหมายคำว่า “บริบูรณ์” (Absolute Rights) เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานทั่วไปที่บุคคลใดจะก้าวท้าวไม่ได้

มติที่ประชุม

ที่ประชุมมีมติให้บันทึกเจตนารมณ์ ดังนี้

เจตนารมณ์ เพื่อประกันเสรีภาพในการนับถือศาสนา

ปวงชนชาวไทยรวมถึงบุคคลทั่วไปที่มีเชื้อสายชาติไทยย่อมมีเสรีภาพในการเลือกนับถือศาสนา อันถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์และเด็ดขาด(Absolute Rights) การกระทำใด ๆ อันเป็นการจำกัดขัดขวางสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้

ส่วนเสรีภาพในการปฏิบัติตามศาสนธรรม ศาสนบัญญัติ หรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อ ย่อมทำได้ตราบเท่าที่ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่พลเมืองหรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน และมีให้รัฐกระทำการใด ๆ อันเป็นการรอนสิทธิเช่นนั้น

หมายเหตุ

๑) หลักการคงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยเพิ่มคำว่า “ศาสนธรรม” เพื่อให้ครอบคลุมถึงการคุ้มครองการประพฤติ การปฏิบัติตามหลักศีลธรรมอันดีทั้งหมด ไม่ว่าจะมีการบัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ก็ตาม (รายงานบันทึกการประชุมคณะอนุกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญรอบที่ ๑ ครั้งที่ ๑๒ วันพุธที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๐)

๒) หลักการดังกล่าวนี้มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นครั้งแรก

๓) หลักการดังกล่าวสอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ค.ศ. ๑๙๔๘ มาตรา ๑๘

มาตรา ๓๘ การเกณฑ์แรงงานจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการป้องกันภัยพิบัติสาธารณะอันมีมาเป็นการฉุกเฉิน หรือโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ซึ่งให้กระทำได้ในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือการรบ หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก

เจตนารมณ์ เพื่อเป็นการคุ้มครองและป้องกันการบังคับใช้แรงงานประชาชนโดยรัฐ การบังคับใช้แรงงานจะกระทำมิได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายและจำกัดเฉพาะเพื่อป้องกันภัยพิบัติสาธารณะและเป็นกรณีฉุกเฉิน หรือประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือการรบ หรือระหว่างมีการประกาศภาวะฉุกเฉินหรือกฎอัยการศึกเท่านั้น

หมายเหตุ

๑) คงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

๒) หลักการดังกล่าวนี้มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๘๒ เป็นครั้งแรก

๓) หลักการดังกล่าวสอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองแห่งสหประชาชาติ ค.ศ. ๑๙๖๖ มาตรา ๘ (๓)(ก)

คณะอนุกรรมการได้พิจารณาและแสดงความคิดเห็นการเกณฑ์แรงงานกระทำมิได้เว้นแต่มีกรณีจำเป็นรัฐจึงจะออกบทบัญญัติกฎหมายเฉพาะเพื่อบังคับแรงงานได้ อาทิ กรณีเพื่อป้องกันภัยพิบัติสาธารณะและเป็นกรณีฉุกเฉิน หรือกรณีที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือการรบ หรือระหว่างมีการประกาศภาวะฉุกเฉินหรือกฎอัยการศึก

มติที่ประชุม

ที่ประชุมมีมติให้บันทึกเจตนารมณ์ ดังนี้

เจตนารมณ์ เพื่อเป็นการคุ้มครองการบังคับใช้แรงงานประชาชนโดยรัฐ

การบังคับใช้แรงงานจะกระทำมิได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายและจำกัดเฉพาะเพื่อป้องกันภัยพิบัติสาธารณะและเป็นกรณีฉุกเฉิน หรือประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือการรบ หรือระหว่างมีการประกาศภาวะฉุกเฉินหรือกฎอัยการศึกเท่านั้น

หมายเหตุ

๑) คงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๒) หลักการดังกล่าวนี้มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๒ เป็นครั้งแรก

๓) หลักการดังกล่าวสอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองแห่งสหประชาชาติ ค.ศ. ๑๙๖๖ มาตรา ๘ (๓)(ก)

หลังจากนั้น คณะอนุกรรมการมีความเห็นว่าถ้ามาตราใดเกี่ยวข้องกับหลักปฏิญาสากลหรืออนุสัญญาระหว่างประเทศขอให้คงไว้ตามร่างบันทึกเจตนารมณ์ก่อนและเมื่อพิจารณามาตราอื่นเสร็จแล้วจะกลับมาพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์ครั้งต่อไป ในวันจันทร์ที่ ๒๕ และวันพุธที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๐ เวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข ๓๖๐๑ ชั้น ๖ อาคารรัฐสภา ๓ โดยกำหนดจะพิจารณาเรื่องการจัดทำร่างบันทึกเจตนารมณ์รายมาตรา

เลิกประชุมเวลา ๑๗.๐๐ นาฬิกา

นางสาวปรัชญาภรณ์ อมรเวช นิตกร ๖

ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางภิรมย์ เจริญรุ่ง นิตกร ๗ ว.

ผู้ตรวจทาน

สำนักกรรมการ ๓